

NENIU INTENCAS KONSTRUI MURON

(Antaŭ 50 jaroj estis konstruita la Berlina Muro)

Walter Ulbricht, la tiama gvidanto de ŝtato, partio kaj armeo de GDR¹, diris en orienta Berlino dum gazetara konferenco la 15an de junio 1961 responde al ĉi-koncerna demando ĵurnalista jenajn legendiĝintajn frazojn: «Mi komprenas vian demandon tiel: Ke en okcidenta Germanio ekzistas homoj, kiuj deziras, ke ni mobilizu la konstruistojn en la ĉefurbo de GDR por starigi muron, jes? Eh, al mi ne estas konate, ke tia intenco ekzistas, ĉar la konstruistoj en la ĉefurbo okupiĝas ĉefe pri konstruado de domoj kaj ilia laborforto estas plene engaĝita. Neniu havas la intencon starigi muron».

Ĉio do komenciĝis kun mensogo, trompo, perfido. En la nokto de la 12a al la 13a de aŭgusto 1961 la sama Ulbricht ordonis fermi la sektoran limon en Berlino. Kun la beno de la moskvaj estroj (Ĥruŝĉov) kaj la sovetia armeo en GDR, estis ŝtopita hermetike la plej lasta truo, tra kiu la GDR-civitanoj povis ankoraŭ eskapi la pli kaj pli teruran diktaturon kaj ekonomian mizeron en la sovetia zono de Germanio. La plano establi demokratian (= socialisman?) senarmean, kontraŭfaŝisman kaj unuecan Germanion laŭ la imagoj de Stalin post la milito fiaskis, fakte plej malfrue en 1949, kiam neeviteble estis fonditaj du apartaj germanaj ŝtatoj – FRG² kaj GDR.

La muro cementis por la venontaj tri jardekoj la dispartigon de Germanio kaj de Eŭropo. Ĝi

1 GDR = Germana (popol)Demokratia Respubliko, la tiel nomita «Orienta Germanio».

2 FRG = Federacia Respubliko Germana, la tiel nomita «Okcidenta Germanio».

fariĝis tutmonda simbolo de la Malvarma Milito kaj dokumento de la komenco de la bankroto de fiaskinta politika sistemo, kiu klopodis savi sian ekziston enfermate la propran popolon kvazaŭ en malliberejo. Antaŭe centmiloj da GDR-anoj forlasis sian landon por fuĝi al la Okcidento kaj serĉi sian feliĉon en politike pli libera kaj ekonomie pli prospera mondoparto. Inter 1949 kaj 1961 fakte 2,7 milionoj da homoj turnis la dorson al GDR. La GDR-ekonomio riskis plene kolapsi. Kiam Willy Brandt, ĉefurbestro de okcidenta Berlino inter 1957 kaj 1966, estis demandinta de lia kolego en oriento, Friedrich Ebert, ĉu li pretas helpi solvi la problemon de la rifuĝintoj, Brandt esprimis sin malinteresata kun la argumento, ke la GDR-instancoj mem solvu tiun problemon.

Kiel la Oriento solvis la problemon?

Do, anstataŭ konstrui domojn, la «laboristoj» de Ulbricht estis senditaj al la sektora limo por partopreni la operacion «Rozo»: 10000 anoj de armeo, 15000 policistoj, 12000 membroj de batalgrupoj kaj kunlaborantoj de la ŝtata sekureco komencis «sekurigi» la urbon ĉirkaŭ la 43 kilometrojn longa intersektora limo kun okcidenta Berlino kaj la 112 kilometrojn longa limo kun la GDR-distrikto Potsdam. La «Berlina Muro», konsistanta el barikadoj, dorndrato kaj betonŝtonoj, estis ekkonstruata, 192 stratoj, 32 fervojaj linioj, 8 S-linioj kaj 4 U-linioj interrompataj kaj pluraj stacidomoj fermitaj. 3 aŭtoŝoseoj estis tranĉitaj. De la 81 limkontrolejoj 69 estis

fermitaj tuj kaj du aliaj en la sekvaj tagoj. Je la sesa horo matene la verko estis perfekta kaj la limo hermetike barita kaj ŝtopita. La dormantaj kaj nenionsciaj enloĝantoj de okcidenta Berlino estis ŝokitaj, kiam ili matene retrovis sin enfermitaj de barila sistemo, la mondo perpleksa. Dekmiloj da homoj kolektiĝis ĉe la muro por 'admiri' ĝin, plori, krei sian proteston kaj mansvingi. Okazis plej lastaj provoj fuĝi, ĉu tra la barilaro, ĉu tra domfenestroj. La okcidentaj aliancitoj protestis por plenumi sian formalan devon, sed krom movi kelkajn tankojn ili entreprenis nenion signifan. Kiam Kennedy, Macmillan kaj Adenauer estis informitaj pri la fermo de la orienta sektoro, ili konservis trankvilon, ricevinte la certecon, ke la operacio de la GDRanoj ne tuŝas la interesojn de la aliancanoj en okcidenta Berlino. Adenauer vizitis Berlinon nur la 22an de aŭgusto, Kennedy veturis tien eĉ nur du jarojn poste por certigi sian solidarecon kun la berlinaĵoj. En la sekvaj semajnoj la "Berlina Muro", kiu en la jargono de GDR estis nomita "ŝtatlimo de GDR" aŭ "kontraŭfaŝisma protekta remparo", ricevis pluan fortikadon, en la postaj jaroj la limo fariĝis eĉ pli kaj pli monstra kaj mort-danĝera, nelaste ĉar ĝi estis ekipita per la fifama kruela paf-ordono, kiun la GDR-limdefendistoj rajtis – fakte devis – apliki kontraŭ fuĝantoj ... el la propra lando.

Germanoj malantaŭ la Fera Kurteno

Per tio la komunistoj de GDR povis efektiviĝi siajn planojn laŭ propraj imagoj pri la konstruado de la socialismo en enfermita lando. Iuj eĉ asertis, ke la muro helpis eviti novan militon, pro kio la muro ricevis de GDR ankaŭ la nomon "paclimo". Sekve, la tuta GDR-propagando ĉirkaŭ la muro tordiĝis en tiu senco. Nun la konkurado inter la du diversaj politikaj, ekonomiaj kaj sociaj sistemoj akriĝis, la rivaleco kaj malamikeco inter ambaŭ germanaj ŝtatoj, inter Okcidento kaj Oriento profundigis, la tensioj streĉiĝis. La germanoj en la oriento malaperis

malantaŭ la «Fera Kurteno», kiel oni nomis la muron en la Okcidento, kaj por la germanoj en ambaŭ partoj fariĝis malfacile viziti unu la aliajn. Kun esceptoj, averaĝaj GDR-anoj praktike ne plu rajtis veturi eksterlanden, nur komplikaj intertraktoj inter GDR kaj FRG tamen iom faciligis la viziteblojn. Precipe parencoj je ambaŭ flankoj de la german-germana limo suferis sub tiu neeltenebla situacio, dum politikistoj kaj spionoj de ambaŭ Germanioj libere cirkuladis inter la landopartoj. Kiel Markus Wolf, la iama ĉefo de la eksterlanda spionado de GDR, kiu ankoraŭ dumvive fariĝis legendo, asertis en siaj romaneskaj libroj, ke la konkreta plano de la konstruado de la Berlina Muro estis konservita kiel absoluta sekreto inter la ĉefkonstruistoj Ulbricht, Mielke kaj Honecker, tiel ke eĉ li, la grava Stasi-generalo, ne estis informita pri tiu plano.

Tiel, la ĉefa monumento de la Malvarma Milito, la Berlina Muro, ricevis sian konkretan vizaĝon. Ĝin ĝi konservis 28 longajn jarojn ĝis la falo de la muro la 9an de novembro 1989, kiu iom poste forbalais ankaŭ senkompate la fiaskintan eksperimenton de «unua socialisma ŝtato de laboristoj kaj kamparanoj sur germana tero» – , por pretigi la vojon al la longe sopirata reunuiĝo de Germanio.

Nature, la Berlina Muro kaj la cetera GDR-limo estis grava allogaĵo por turistoj, kiuj amase venis admiru ĝin de la okcidenta flanko, kaj iuj eĉ bedaŭras ĝian malaperon, en oriento cetere tamen pro aliaj kaŭzoj. Nu, la sento pri tia manko certe estas stranga, neadekvata kaj ne libera de ciniko.

La viktimoj de la Berlina Muro

Parolante pri la Berlina Muro, oni ne povas ne paroli pri la multaj viktimoj, kiujn ĝi kostis. Pri la ekzakta nombro da viktimoj ĝis nun ne ekzistas certigitaj indikoj, unue ĉar la nombro de mortkazoj ĉe la limo estis ŝtata sekreto de GDR kaj pro tio sisteme prisilentita aŭ nebuligita fare

de la GDR-instancoj. Due ĉar ekzistas disputo pri la kriterio kio estas viktimo kaj kiu estas konsiderata kiel viktimo, sub kiaj cirkonstancoj homoj fariĝis viktimoj (ĉar krom la 'klasikaj' viktimoj, kiuj estis mortpafitaj aŭ pereis, ĉar ili estis trafitaj de eksplodaĵo, ekzistis ankaŭ personoj, kiuj mortis ĉe la limo pro koratako ĉu sen aŭ kun influo de perforto fare de la GDR-policistoj). Ankaŭ inter la diversaj laborgrupoj, kiuj post la fino de GDR komencis esplori la kazojn, regas malkonsento, depende de la kriterioj aplikitaj por difini la viktimojn. Ankaŭ GDR-soldatoj pereis ĉe la limo, perforte aŭ en akcidento. Pro tio ĉi tie ne povas esti kaj ne estu menciitaj konkretaj ciferoj. Pri ĉi tiu tragika temo ekzistas multaj informoj kaj raportoj en la faka literaturo kaj en interreto.

Esperanto-movado kaj la Berlina Muro

Pri la deviga aprobo de la GDR-politiko fare de la oficiala Esperanto-movado de GDR ni ne devas perdi multajn dirojn. Ĉio estas bone dokumentita en la koncerna gazetaro kiel *der esperantist* kaj *Paco*. Sed ĉu la Esperanto-gazetaro, ekzemple tiu de GDR, skribis pri la muro? Certe oni evitis trakti ĉi tiun tiklan temon. Sed vi ne kredos min - mi povas konfirmi, ke jes oni skribis pri ĝi, sed laŭ sufiĉe bizara maniero. En la informilo *der esperantist*, n-ro 11-12/1966, estis publikigitaj el la bulteno de flandra Federacio de laboristaj esperantistoj *Nia espero* (n-ro 6-7/66) jenaj linioj el la kurioza raporto:

“Grupo de belgaj liberpensuloj (sic) entreprenis la 30an de aprilo 1966 aŭtobusan vojaĝon de Antverpeno, por viziti dum kelkaj tagoj la Germanan Demokratian Respublikon. (...) Dum la posttagmezo (de la 1a de majo) ni vizitis kelkajn Berlinajn vidindaĵojn, i.a la Brandenburgan Arkajon, la faman Berlinan “muron”. Fakte ĉe tiu loko ne troviĝas muro, nur ordinara bariero. Ŝajnas ke aliloke, kie estas pli malfacile gardi, oni efektive konstruis ŝtonan muron por marki

la komenciĝon de alia ŝtato. (...) Kiu iomete konas la situacion ne kontestos, ke la Germana Demokratia Respubliko ne ĝuas la feliĉon disponi pri pacema najbaro. Ke tiu najbaro parolas la saman lingvon, ne multe ŝanĝas al tio. (...)”³ Komento superfluas. Mankis noto pri la veraj kaŭzoj de la apero de la Berlina muro kaj kiel la Berlina Muro aspektis en 1966. Partoprenante la plumpan retorikon de la Malvarma Milito kaj misuzante iun libron de Karl Jaspers, kiun li verkis kun kritiko pri okcidenta Germanio, der esperantist klopodis en tiu tempo misfamigi *Federacian Respublikon Germanion* kiel “aŭtoritatisman, agreseman ŝtatan kreaĵon, kiu en si portas la danĝeron de la totala faŝismiĝo kaj de la milito”.

Certe, se oni ne aparte skribus pri ĉi tiu embarasa epizodo, verŝajne neniu plu rememorus aŭ volus rememori ĝin, ĉar la tempoj plene ŝanĝiĝis kaj la temo ne plu estas oportuna. Tiel bedaŭrinde ankaŭ la Esperanto-gazetaro lasis sin misuzi por la politika propagando. La ekzemplo prezentita ĉi tie estas nur unu el multaj. La Esperanto-gazetaro de la orienta bloko polemikis kontraŭ la Okcidento sisteme dum jardekoj. Pri la objektivaj cirkonstancoj rilate al la konstruado de la Berlina Muro kaj pri la reala situacio en la Orienta Bloko ĝi ne raportis. Ĉar la Esperantomovado kunludis la perversan politikan ludon por ludi sian propran gravan rolon, en oriento devige, en okcidento libervole, tial la Esperantomovado ŝajnas esti, laŭ mi, politike diskreditita kaj morale elĉerpita, almenaŭ ĝis iu grado.

Andreas Künzli

³ En tiu tempo der esperantist, kiu komencis aperi en 1965 post kiam la malpermeso de *Esperanto* en GDR estis nuligita, estis redaktita de teamo ĉirkaŭ Eugen Menger, Rudi Graetz, Rudolf Hahlbohm, Emil Rechtziegler, Erwin Schleusener, Willi Vildebrand, Otto Bäsler. Ĉi tiu redakcio respondecis ankaŭ pri la fifama polemiko kontraŭ FRG, kiu estis denunciita kiel agresema, militema kaj novnazia imperiisma ŝtato. Detlev Blanke aldoniĝis al la redakcio en 1969.